

L'ART CRISTIÀ EN EL GÒTIC

CONTEXTUALITZACIÓ EN EL TEMPS

L'art anomenat "gòtic" s'estén al llarg de la Baixa Edat mitjana, més concretament neix al nord de França a mitjans s. XII i es perllonga fins al s. XV, quan apareix la crisi de la Baixa Edat mitjana, provocada per les males collites, les guerres i les malalties.

L'entorn artístic és urbà i, per entendre el perquè d'aquest entorn, cal que ens endinsem dins la Baixa Edat mitjana. Aquesta època, a diferència de l'Alta Edat mitjana, un període on protagonitza el feudalisme, la burgesia és la que agafa el protagonisme, ja que en aquells temps van aparèixer nous avenços que causaren un augment en la producció agrària, provocant així un increment en la població que, al mateix temps, van voler comercialitzar els aliments, de manera que deixaven la feina en el camp i es traslladaven a les ciutats, dedicant-se al comerç i a l'artesanía, vivint en barris anomenats *burgs*. D'aquí apareix el nom de burgesos, ja que aquests eren els habitants que constituïen els burgs. Així doncs, aquesta època centrada tant a la ciutat va causar que aquest art es considerés que és d'entorn urbà.

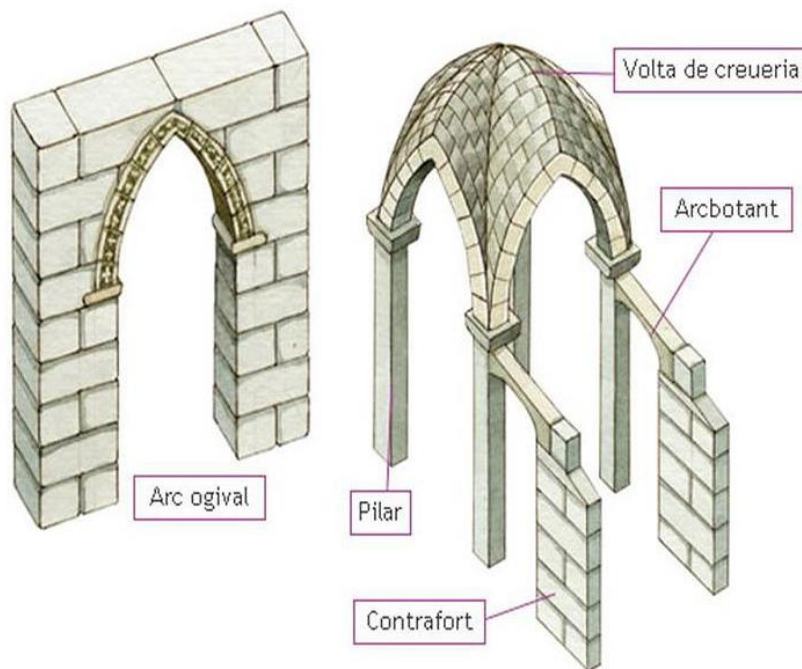
Convé destacar que en aquest moment històric naixeren les Universitats, situades en les ciutats, amb la intenció de trencar amb el monopoli cultural que exercia els Monestirs al romànic. No obstant això l'Església no va perdre ni importància ni poder, és més, crist deixava de ser un personatge temible, distant, autoritari i passava a ser un personatge humanitzat, més proper a la gent de tota classe. També cal destacar que aquest canvi social i econòmic va comportar la construcció de grans Catedrals, encara més, com més grans i altes eren les Catedrals gòtiques, més important era la ciutat i indicava que els burgesos que hi vivien eren rics, fet que atreïa als comerciants.

CARACTERÍSTIQUES DEL CORRENT ARTÍSTIC ART GÒTIC

La paraula gòtic, en els seus inicis, significava ‘bàrbar, monstruós’, un estil no subjecta a cànons pel contrast que feia amb la serenitat harmònica de l’art italià. És un art que reflexa els valor de la classe social burgesa amb finalitats més decoratives que didàctiques. Cal fer esment en el fet que es essencialment urbà i, sobretot, neutralisme, és a dir, intenta representar la realitat d’una manera realista i proporcionada. No obstant això, és un art que combina temes religiosos i civils/domèstics.

I. Arquitectura:

-Arc apuntat o ogival i la volta de creueria¹ aporten verticalitat, linealitat i grandària. Cal dir que l’arc permetia recolzar el pes de la volta sobre tres elements: els pilars, els arcbotants i els contraforts.

-Murs recoberts de vitralls policromats i rosasses que aporten lluminositat, creant així un ambient d'espiritualitat.

¹ La volta de creueria és una estructura esquelètica formada per quatre pilars units a quatre arcs ogivals i dos arcs ogivals que es creuen en diagonal, anomenats nervis. El punt on es creuen els nervis és la clau de volta.

Exemples:

Basílica de Santa María del Mar

Arquitectes: Berenguer de Montagut i Ramon Despuig

Localització: Barcelona

Dates de construcció: 1329-1383

Estil: gòtic català

Tipus d'edifici: religiós

Materials utilitzats: pedra

Catedral de Lleó

Arquitectes: Mestre ENRIQUE
(encara que no es pot assegurar l'autoria)

Localització: Burgos

Dates de construcció: 1205-1301

Estil: gòtic

Tipus d'edifici: religiós

Materials utilitzats: pedra, encara que també hi predomina molt els vitralls.

II. Escultura:

- Temàtica religiosa.
- Escultures lligades a l'arquitectura , principalment a les portalades.
- Realistes, naturalistes, és a dir, les figures esveltes són més properes a la realitat, plenes de detalls, amb línies corbes que donen sensació de moviment i volum.

Exemple:

“Vírgenes necias” Catedral de Magdeburgo (Alemanya)

III. Pintura:

- Temàtica religiosa encara que també profana.
- Predomina la pintura sobre taula.
- Es distingeixen tres estils:
 - Estil Italo-gòtic o trecento italià:** Predomini dels colors brillants, daurats, que creen volum en les figures, que aquestes són naturals, amb rostres idealitzats d'influència bizantina. Es creen escenes amb sentit narratiu. Intents de crear perspectives amb la incorporació de paisatges i elements arquitectònics.

-Estil Gòtic Flamenc: Pintura a l'oli, molt simbòlica. Domini de la perspectiva lineal per crear diferents plànols. Figures naturals, retrats realistes amb gran detallisme. Gust per les escenes quotidianes.

-Gòtic Internacional: Estil propi de la zona del nord d'Europa. Com que rep les influències del gòtic internacional, té les mateixes característiques del gòtic flamenc.

Exemple gòtic internacional:

Jean Fouquet *La Virgen de Melun* (1450)

ANÀLISI D'UNA OBRA

1. Dades generals de l'obra

Títol: Pòrtic de la Majestat

Autor: Esculpit per dos mestres anònims de Lleó, dissenyat per Fray Juan Gil de Zamora i pintat per Domingo Pérez.

Datació: segle XII-XIII

Ubicació: Col·legiata de Santa Maria la Major, Toro, Zamora

Tipus: Escultura de relleu

Material: Gres de Aldeanuela

Tipologia: Figura religiosa

Estat de conservació: Molt bo, conserva la policromia original

2. Anàlisi formal i estilística

Es tracta d'una obra esculpida en alt i mig relleu al voltant de la porta d'entrada a l'edifici. Tot i que està composta per diferents figures, totes són estàtiques i estan disposades de manera molt simètrica. L'efecte de profunditat és donat gràcies a que té

una forma còncava. El seu acabat és l'original perquè conserva la policromia de l'època i té un aspecte natural ja que els gestos que representen les figures són realistes i els plecs són suaus.

3. Anàlisi significativa

Es tracta d'un Maiestas Domini (Crist en Majestat). A les parts laterals hi ha set columnes i quatre personatges a cada banda, a la part superior hi ha set arcs amb diferents individus que el ressegueixen i al centre hi ha dos homes coronats amb dos àngels als costats amb una columna a sota, on hi ha una dona amb un nadó en braços. A les arquivoltes superiors hi ha diferents significats per a cadascun: al primer hi ha vuit àngels; al segon, deu apòstols i reis; al tercer, dotze sants i apòstols; a la quarta, catorze eclesiàstics; a la cinquena, setze figures femenines i, a la sisena, divuit reis músics. Els personatges laterals representen diferents àngels i apòstols i al centre hi ha la Verge Maria amb Jesús en braços. En la resta del pòrtic s'hi escenifiquen la dormició i coronació de la Verge com a motiu principal (sobre la columna central) i també el Judici Final i els diferents destins després de la mort (setena arquivolta) amb una representació molt detallada i expressiva.

4. Valoració i conclusió

El Pòrtic de la Majestat és una obra escultòrica molt representativa de l'art gòtic ja que conté forces característiques del corrent. La construcció de la col·legiata ve inspirada per la Catedral de Zamora, la qual també va influir en altres, com per exemple la catedral Vella de Salamanca. És considerada una de les obres mestres de l'Edat Mitjana per la seva excel·lent conservació i gran qualitat.

**ABIRE BENSaid, DAVID PÉREZ, FRANCESC SABEÑA I ARNAU
MÁRQUEZ**